

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.17, juni 2021

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekststregørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1843 (SJ: 750)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 8

Teksten er etableret af Kirsten Vad

Punktkommentarer er skrevet af Kirsten Vad, redigeret af Holger Berg og Jon Tafdrup

Indledning og tekststregørelse er skrevet af Kirsten Vad, redigeret af Steen Tullberg og Jon Tafdrup

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Ole Vind

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:1]]US:475

Om
Nordens Historiske Forhold.

Tale
den 20de October 1843
i det
Skandinaviske Selskab

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

Den Snor, som lægges af Strenge tre,

Hun brister fuld neppelig,
Det siger Viismand foruden Spee,
Om hun lægges læmpelig!

Riimkrøniken.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

[[A:3]]US:476

Forord.

“*Er Nordens Forening ønskelig?* Et Ord til det *Svenske* Folk af Grundtvig. Kiøbenhavn, 1810,” det er Titelen paa et Flyveblad, som jeg kun med Møie fik støvet op mellem mine gamle Papirer, og jeg nævner det ikke for enten at anbefale det til Læseverdenen eller give den en Mundsmag deraf, men kun fordi det i sidste Sommer nødvendig randt mig i Hu, at jeg netop for en *Menneske-Alder* siden opkastede det Spørgsmaal og svarede med det bestemteste “Ja,” en Pen kan udtrykke, skøndt Spørgsmaalet netop gjaldt Nordens Forening under *een Konge*, saa, hvis det skulde være en Brøde, da har jeg aabenlyst begaaet den i min Ungdom, og det ei blot upaataalt men med Opmuntring, saa jeg vilde have ondt ved at angre den i Alderdommen. Vist nok vilde jeg nu ikke skrive saaledes som dengang om det vigtige Spørgsmaal, men det er kun fordi jeg selv er blevet noget anderledes, thi jeg veed hverken, at der er udkommet nogen ny Lov i *Danmark*, som forbød mig det, eller at der er skeet Noget, som kunde forhindre en *Dannemand* fra ivrig at ønske *Nordens Forening* paa den uskyldige Maade, han ansaae for bedst eller rimeligst, saa hvordan noget Lignende nu kan kaldes halsløs Gierning, det ligger aldeles udenfor mit Lægmands-Begreb om “Lov og Ret” og om *den Tale-Frihed*, jeg altid har troet, *Danmark* var i Besiddelse af og burde trøste sig ved over mange Savn. Vil man sige, det kommer mig heller ikke ved, siden jeg nu [A:4]langt fra at tilraade, heller vilde fraraade Nordens Forening under *een Konge*, og kan altsaa tale og skrive ganske rolig om den Sag; da maa jeg dog tage mig den Frihed at bemærke, at, efter mit Begreb om en *Dannemand*, maa Ens egen Person ingenlunde være det eneste *Danske*, han bryder sig om, og at til mit Be[US:477]greb om lovlig

Tryghed hører det netop, at man ikke seer Noget *pludselig* gjort til Brøde, som hidtil enten udtrykkelig eller stiltiende var tilladt, og endelig, at det ingenlunde kan være mig som *Taler* og *Skribent* for ramme Alvor det Samme, enten mine Tilhørere og Læsere tænke, jeg siger hvad jeg mener, eller at jeg med Flid fordreier min sande Mening, fordi jeg ikke tør sige den. Naar jeg saaledes, baade i nærværende Tale og i en egen Afhandling om *Nordens Forening* (Brage og Idun B. 1), lægger Vægt paa, at det er *ingen borgerlig* men en *aandelig* og *videnskabelig* Forening, jeg ønsker, da tabe alle de Grunde, jeg derfor kan give, om ikke deres hele, saa dog deres halve Vægt og Virkning, naar man veed, at jeg var udsat for et Søgmaal paa “Ære, Liv og Gods,” hvis jeg vovede at vedkiende mig en anden Mening, thi man kan aldrig bedre tage Kraften fra de Meninger, man ønsker udbredte, end ved at sætte urimelige Straffe for dem, man ikke kan lide. Det klinger smukt nok, at hvem der har en vigtig Sandhed at kæmpe for, maa *trodse* alle *Farer*, og at hvem der vil udtrykke sig beskedenlig, kan ogsaa vente at *slippe naadig*, om han end yttrede en ubehagelig Mening; men jeg veed af Erfaring, at man kan være en bekjendt *Vovehals* paa Papiret, uden dog at ville vove enten sin Hals eller sin Rolighed for Andet end hvad man, efter modent Overlæg, vil leve og døe paa, og om at *slippe naadig* har baade jeg og flere **IA:5**Dannemænd en ganske anden Mening end *Juristerne*; thi de kalder det “naadig Straf,” naar en stakkels *Skribent* tiltales paa Ære, Liv og Gods, og bliver dog enten *frikiendt* imod at betale Processens Omkostninger, eller slipper dog med en *klækkelig Mulkt* og nogle Aars *Censur*; men selv en *blot* Frikiendelse uden klækkelig *Erstatning*, i en Sag, der reises af det Offenlige mod en *Taler* og *Skribent* uden soleklar lovlig Grund, det kalder jeg, og vist de Fleste af Danmarks bekjendte *Talere* og *Skribenter*, en meget haard Behandling; thi uden engang at tale om hvad vi *indvortes* tit kan lide derunder, da kan vi meget let derved tabe Saameget baade af vore Medborgeres Agtelse, af vor Leilighed til at gavne, af vor Tid og lovlige Næring og af vore gode Udsigter, at det seent eller aldrig forvindes. Ønsker derfor det *Danske Folkeraad*, at der skal blive ikke færre men flere gode *Talere* og *Skrivere* i Landet, som gierne gjør deres Bedste og vover hvad de kan overkomme, for at oplive og oplyse deres Landsmænd, da bør Det virkelig ikke samles igien uden at bønfalde *Majestæten* om en *ny Lov* for offenlig **US:478***Tale* og *Skrift*, der bedre sikkrer *Talere* og *Skribenter* saavel for urimelig haarde, det hele Oplysnings-Væsen uværdige og skadelige Straffe, som for Sags Anlæg uden *skiellig* Grund, med al den Skade og Fortræd, som deraf følger, og bliver netop større og uerstatteligere, jo *uskyldigere* og jo *bedre* Taleren og *Skribenten* er.

Dette fandt jeg saameget mere min Skyldighed ved *denne* Leilighed at anmærke, som jeg ikke har mindste Grund til at tænke,

der i medfølgende Tale skulde findes det mindste Anstødelige, men saa bange er jeg dog virkelig blevet, at jeg udtrykkelig tilføier, det er kun det *skriftlige* Udkast til Talen, |A:6| jeg her lader trykke, og ingenlunde *Talen selv*, der dels kun lader sig udtrykke med Munden, og dels lød, ikke som en foreskrevet Oplæsning, men i den *betegnede* Aand, som det i Øieblikket vilde falde, saa jeg har ligesaa lidt sagt hvert Ord, jeg har skrevet, som jeg har opskrevet hvert Ord, jeg har sagt; thi skulde man det, da godnat baade med *Taler* og *Skribent!* da hellere først end sidst holde Mund og nedlægge Pennen!

Hvad nu Sagen selv angaaer, som jeg ogsaa her, for de nye Hindringsers Skyld, havde ondt ved at komme til, da veed jeg godt, det gjør ikke stort, enten fra eller til, hvad jeg en enkelt Gang kan sige eller skrive derom, men gjorde man ikke desuagtet den Smule, man uden stor Fare kan, da skedte der jo slet Intet til *Modersmaalets Ære*, til *Folkelivets* Fornyelse, til Nordens *aandelige* Forening, Selvstændighed og Storværk, og det burde man dog aldrig glemme, at hvor *Menneske-Aanden* faaer Lov at raade, der anseer man det ingenlunde for den store Opgave at *forebygge* alle muelige *Misbrug* af *Menneske-Livet*, men fremfor Alt at fremkalde, nære, styrke og oplyse det, vis paa, at de Godes og Kloges kraftige Brug deraf vil forebygge Saameget af Skielmernes og Tossernes Misbrug, som *tilgavns* lader sig forebygge, og være den bedste Erstatning for *de* Misbrug, man for Brugens Skyld enten maa taale eller dog først straffe *bagefter*, da det ellers *ikke* bliver Livets *Misbrug*, men *Livet* selv, man forebygger!

|A:7|US:479

Mine høistærede Herrer!

De har ønsket at høre mig om "*Nordens Historiske Forhold*," og hvad skulde jeg have mere Lyst til at tale om, end hvad der gjennem en heel Menneske-Alder var Sjælen i min Tankegang, ja, jeg maa vel sige: var baade Sjælen i mine Tanker og Aanden over mine Drømme, hvad der opflammede mig i Ungdoms-Aarene og trøster mig paa Alderdommens Grændser! Jeg maa nemlig forudsætte, De veed, eller jeg maa skynde mig at sige Dem, at vort Norden har i mine Øine ikke blot et vigtigt *historisk* Forhold, ligesom alle andre Himmel-Egne, hvor der engang blomstrede et Folkeliv, der blomstrer aldrig meer, hvis man ikke opdager og skatter den lønlige Kiæde, der hos ethvert Folk forbinder Tider og Slægter ligesom Ungdom og Alderdom hos En af os; men at vort *Norden* har tillige et *verdenhistorisk* Forhold, som kun viger for *Palæstinas* og kappes med *Grækenlands*, og som er grundet paa et mageløst *Natur-Forhold* til *Historiens Aand*, eller, for at tale i Nordens eget

Billedsprog, at *her* er Moder-Skiødet for den *Mimers-Brønd*, hvoraf *Odin* drak Vidskab og satte sit Øie i Pant, som jeg sikkert venter, han kommer idag eller |A:8|imorgen og indløser med *Drypner*, den aandelige Guldring, der alt gjennem Aartusinder fødte otte Børn hver niende Nat, saa Mage til *historisk* Guldkjæde findes ei under Solen! Ja, det var tidlig min Lyst at tale om Nordens Natur og Historie, Guder og Kæmper ud i eet, stolte Minder fra de længst henfarne Dage og lyse Udsigter til en gylden Fremtid, der vel hidtil kun mødte Speiderne i Fjederham, som de folkelige Skjalde er altid i Norden, men maa dog nu snart aabne sig for hele Asa-Folket, fordi nu, da alle Folke-Aander vaagne og vil gjøre deres Bedste, nu maa den kraftigste og mest historiske af dem Alle “Nordens |US:480|Kæmpeaand” nødvendig gjøre folkelige Underværker, nu maa Timen være kommet, den store Time, der ikke blot skal vise os vort Folkelivs herlige Sammenhæng med hele Menneske-Slægtens, men ogsaa føde en Fremtid, der er Fortiden værd, skiænke de Sidste hvad de Første saae, og forklare i Sønnerne hvad Fædrene virkede; og min Lyst til at tale høit og frit derom, den forgaaer mig vist ikke, selv om jeg bliver saa lavmælet, at de maae endnu staae mig langt nærmere, som vil høre hvad jeg har at sige; thi det bliver mig daglig klarere, at alt det *Aandelige*, vi give med *Pennen*, det er kun et Pant, som *Munden* maa indløse, om Folk skal levende føle, de fik hvad vi lovede, saa det *Odins-Øie*, hvorfor vi i *Edda* har Sort paa Hvidt, det maa Nordens Aand ogsaa indløse med Syn for Sagn, med en *verdenshistorisk Anskuelse* af Menneske-Livet, der kaster ægte Glands paa Norden!

Vist nok har jeg aldrig saameget som netop i dette Øieblik savnet en *Haandbog* for Aanden i *Nordens Historie*, som jeg kunde forudsætte, var bekjendt, kunde laane af, og kunde henvise til, baade for Vidnesbyrd om de store |A:9|Kiendsgjerninger, og for Oplysning om det Meget, der maa sigtes til uden at kunne udvikles i en enkelt Tale om saa stor og vidtløftig en Sag, som *Nordens historiske Forhold*; thi nu, da saadan en Bog, langt fra at være i Alles Hænder, slet ikke er til, og da Nordens Historie gjennem Aarhundreder har havt lidt eller intet med Dannelsen at gjøre; nu synes der jo slet Intet at kunne forudsættes som en afgjort Sag imellem os; men jeg synes at staae vildfremmed her med min verdenshistoriske Anskuelse af Menneske-Livet i det Hele og af Nordens Folkeliv især, ja, synes at staae som en *Blinde-Gæst*, der skal løse *Heidreks* Gaader!

Saa synes det, mine Herrer! men jeg har altid paastaet og paastaer fremdeles, at “Skinnet bedrager”, naar det synes, som jeg havde Lidet eller Intet tilfælles med den Rod, hvoraf jeg randt, med det Folk, hvoraf jeg udsprang, med det *Norden*, hvis Aand henrykde, hvis Sang henrev, hvis Tungemaal fængslede mig, hvis Fortid var min Trøst og hvis Fremtid er mit Haab, og har jeg kun

Ret deri, som jeg dog umuelig kan tvivle om, saa den *Nordiske* Menneske-Natur er ogsaa *min* Moder, ogsaa *mit* Modersmaal er fundet *levende* paa *Nordens* Tunge; da ikke alene tør jeg, men da maa jeg nødvendig forudsætte, at *igrunden* er *hele Norden* enig med mig om *Nordens Guder* som *Nordens Aand*, om *Moders-Maalet* som [US:481](#)*Rigets Dronning*, og om *Historien*, den gamle *Mimers-Brønd*, hvori hele Menneske-Livet speiler sig, som den rette, baade nordiske og menneskelige Vidskabs-Kilde, og naar saa er, da maa jo den Røst, som udtaler det, ogsaa nødvendig finde aabne Øren, da maa jo hele Norden *igrunden* høre sig selv derigjennem, og vil da lettelig tilgive baade de *Sær*[A:10](#)*heder*, som altid klæbe ved *Personligheden*, og den Dunkelhed, der er uundgaaelig, og kan kun klare sig i samme Grad, som vi Alle paany blive fortroelige med *vor egen* Natur og Historie, med *Nordens Aand* og Tungemaal, med Søndags- og med Hverdags-Sproget i det grønne Gudhjem. Ja, mine Herrer! det er virkelig min Trøst i Aften, hvad der alt længe har trøstet mig, at det er blot et lyst Overblik af sig selv og sin Historie, *Norden* fattes, for at lære Verden, at de saakaldte “Skandinaviske Sympathier” er saa langt som muligt fra at være *Ungdoms-Galskab*, saa langt derfra, at de meget mere nu er vor eneste *Alderdoms-Trøst*, Kilden til de graa Haars Viisdom! De kan derfor nok tænke, mine Herrer! at faa Ting i denne Verden har forundret mig mere, end det *Rygte*, jeg hørde i *Engeland*, at der endnu skulde findes Folk i *Danmark*, som *ikke* troede, at *Nordens Forening* var *ønskelig*; thi allerede for en heel Menneske-Alder siden, ja, netop for 33 Aar siden, da Kongen af *Danmark* og *Norge* var paa Valg til Kronprinds i *Sverrig*, allerede da, syndes mig, vi i *Danmark* var allesammen enige om at *ønske* Nordens Forening, saa det var kun Spørgsmaalet, om vi kunde faae Granderne i *Sverrig*, der havde samme Ønske, til at enes med os om *Maaden*, hvorpaa Foreningen bedst lod sig iværksætte. Vistnok besvarede Nordens Historie dette Spørgsmaal med *Nei*, og jeg kan godt tænke mig, at Kongen af *Sverrig* og *Norge* ogsaa engang kunde giøre et Forslag til Nordens Forening, som ligesaalidt fandt *Danmarks* Bifald, men om *Ønskeligheden* af en god Forening maatte jeg ligefuldt forudsætte, at alle ægte Nordboer var enige med mig. Rimeligviis har altsaa Rygtet om *Danmark* uden [A:11](#)*lands*, nu som sædvanlig, løbet med Limstangen, saa det var slet *ikke Ønskeligheden* af Nordens Forening, man herhjemme betvivlede, men kun *Mueligheden* deraf paa en Maade, hvormed Verden og vi kunde være tjent, og det følger af sig selv, at Ønsker, hvis Opfyldelse man *selv* anseer for umuelig, er aldeles tomme, ligesom Erfaring lærer, at *verdenshistoriske* Ønsker, som man fattes Kraft og Mod til at kæmpe for, de vil altid findes for lette i den store Vægtskaal for Rigernes Skæbne og Folkenes [US:482](#)*Lykke!* Har da nu Erfaring lært os, at Nordens Forening opnaaes ingenlunde ved, at de tre Nordiske Riger djævles

med hinanden, og indsees det daglig klarere, at *Ensformighed* er ikke blot den kiedsommeligste Skifting, nogen Trolld kan indsmugle i *Enigheds* Vugge, men er tillige et utaaleligt Huskors selv for de nærmeste Frænder, og maa da nødvendig være en Landeplage for tre, vel temmelig nær beslægtede, men dog tidlig adskilte og kiendelig forskellige Folke-Stammer; da er det intet Under, at Ønsket om Nordens Forening, naar det ikke opfattes *aandelig* og bæres, næres og klares af *Nordens Historie*, maa hos de Fleste blive dødt og magtesløst, og hvor det endda giver Livstegn, agtes kun for en sød Drøm, det var Daarskab at dvæle ved, eller for en vild, æventyrlig Grille, det tillige er farligt at følge.

Om derfor Norden slet ikke havde sit verdenshistoriske, men kun et *mellemløst* Forhold, saa vilde Oplysningen af dette Forhold dog altid være saare vigtig ved Ønsket om Nordens Forening; thi er vi først kommet saavidt, at vi seer, det er *Aanden*, som skal gjøre det, da bliver det et ganske alvorligt Spørgsmaal, baade om *Norden* har en *Fælles-Aand*, og om Nordens Aand *kan* gjøre Noget |A:12| der er værdt at nævne, begge Dele Noget, kun Nordens Historie kan rigtig svare paa; thi var den aandløs og daadløs, da kunde vi vel smigre os selv med et egenkiærligt Haab, men vist ikke afnøde Historien, hvad Naturen havde nægtet os, eller skabe os en Fremtid, der ei var grundet i vor Fortid, og oplyste Historien, at der var tre eller dog to modsatte Folke-Aander i Norden, da vilde, til Trods for vore frommeste Ønsker, Foreningen findes umuelig.

Saa vist, som det imidlertid er, at viste Nordens Historie, indtil Aar 1843 efter Christi Fødsel, intet kiendeligt Spor af en *egen Aand*, da havde Norden heller ingen, og da var al Tale om en "*aandelig Forening*" kun et tomt Mundsveir; saa klart er det dog til Lykke ogsaa paa den anden Side, at fattes vi end det lyse Overblik af Nordens Historie, som viser, at der gaaer en Aand og det en mægtig Aand igjennem den, eller kunde de Fremmede end med noget Skin paastaae, at hvad der tydeligst henpegede paa Nordens Kæmpeaand, som vore Myther og Oldsagn, var lutter Munkeløgne fra Middelalderen, saa gjør det dog igrunden slet ingen Forskiel, netop fordi *Aand*, i *historisk* og *nordisk* Forstand, ingenlunde er noget luftigt men et *virkeligt* Begreb, er intet tomt Mundsveir, men en stor og mæg|US:483|tig *Livskraft*, der kan være fælles ikke blot for Mange paa een Gang, men ogsaa for vidt adskilte Tider og Slægter, en *Livskraft*, der vel tiest og lettest sætter *Munden* i Bevægelse, men kan dog ogsaa røre *Hænderne*, og det ikke blot til at føre en Pen, men til at gjøre allehaande smukke og nyttige Ting, og blandt andet, naar det er nødvendigt, til med Kraft at værges *Munden*, som Ordsproget siger: Haand er Hoveds fødte Værg, saa naar vi kun i *Norden* har |A:13| vor *egen Maade* at gjøre os tydelige paa baade med Haand og Mund, saa det har Fynd og Klem, see, da er det *beviist*, at

Norden har en *Aand*, og selv de Fremmede vil da vist indrømme ubeseet, at Nordens Historie sagtens viser, den *Aand* var fra Arildstid *Nordisk*, som ei havde andensteds hjemme.

Vanskeligere at oprede er vistnok den anden Deel af Spørgsmaalet, om Nordens *aandelige Fællesskab*, saa dertil er det især, jeg savner en ordenlig Haandbog i Nordens Historie, som viste, at skjøndt det aandelige Fællesskab syndes tidlig ophævet, og skjøndt der siden Udskiftningen synes at være gravet saamange Grøfter og reist saamange Steengiærder, og indført saa forskjellig Drift og Levemaade, at Fællesskabets Fornyelse er en reen Umuelighed, som det kun vilde afstedkomme grændseløs Forvirring at prøve paa; saa er den hele sørgelige Begivenhed med det *aandelige Fællesskabs* Ophævelse dog kun tilsyneladende; thi igrunnen er der slet ikke skeet Andet med Folke-Stammerne i Norden, end hvad der skeer mellem meget skikkelige Naboer og selv Nærpaarørende midt i *Sælland*, at hver vil gjerne have Noget for sig selv og kan tit ikke rigtig enes om "Mit og Dit," uden at deres *aandelige Fællesskab* derved ophæves, saa det var kun Øine-Forblindelse, der gjorde, at man betragtede Nordens historiske Forhold anderledes, en Øine-Forblindelse, saa naturlig i det *hjertelige Norden*, at den til en Tid var uundgaaelig, men som dog nu, til Lykke, er ophørt, saa vi kan indsee, at det gjælder i Norden som det gjaldt i Syden, at hvor forskjellige end Gaverne ere, hvormegen Enighed end Hjerterne maae savne, og hvor udviklede end de udvortes Forhold kan være, saa er dog *Aanden* den *samme* hos alle dem, [A:14](#) som har nogen *Aand*. Ja, det kan og skal *Nordens Historie* oplyse, at naar Stammerne ikke vil have *Aand* tilfælles, da faae de *Aandløshed* tilfælles, da blomstrer Folkelivet ingensteds, men henvisner og forsvinder overalt, om end her lidt før og hist lidt efter, vel kjendeligst, hvor Bøgen kaster sine gule Løv, og skjultest, hvor Gra^{US:484}nen holder paa de grønne Naale, men allevegne dog umiskiendelig i Tidens Løb, fordi *Nordens* tre *Hoved-Stammer* forholde sig omtrent til hinanden, som *Ioner*, *Dorer* og *Æoler* fordom i *Grækenland*, om hvem Ingen tvivler, at de jo havde *Folke-Aand* tilfælles, da de var i *Aande*, og at det var denne *Græske* Folke-Aand, der ene satte dem istand til baade at forsvare Fædrelandet mod de mylrende Barbarer, og til at øve alt det Storværk med Haand og Mund, der har gjort dem verdenshistorisk berømte og uforglemmelige, ligesom det igjen var *Tabet* af denne *Fælles-Aand*, der gav deres blomstrende Folkeliv sin Helsot og lod dem synke fra al Verdens Beundring lige ned til *Tyrkernes* Spot. Staaer dette kun levende for os, da undrer det os ikke længer, at de Nordiske Grander, da *Fælles-Aanden* tabde Herredømmet over dem, vendte i Forblindelse, til fælles Skam og Skade, deres Vaaben mod hinanden, og spildte deres Kæmpe-Kræfter, istedenfor at samle dem til Storværk og kappes om en Broderpart deri, men det maatte snarere

undre os, at Ulykken ikke blev større, saa de dog hidtil undgik den dybe Fornedrelse, som *Grækerne* maatte friste; det undrer os ikke, at Norden tabde sin indvortes *aandelige* Selvstændighed, der nødvendig staaer og falder med *Aanden*, men maatte snarere undre os, at den Udvortes og Verdslige dog blev nogenlunde hævdet. Ogsaa dette kan og skal imidlertid *Nordens Historie* vise Grunden |A:15| til, og den er let at giætte, naar man lægger Mærke til, at under alle Himmel-Egne, hvor Folkene skabde sig Guder, der ligne de med Nødvendighed deres Guder, som deres *Aands* Førstefødte og deres *Hjertes* Kjæledægger, saa vi maa baade hos *Græker* og *Nordboer* selv vente *samme* Fællesskab, som de indførte og vedligeholdte, Hine paa *Olympen* og Disse i *Asgaard*, og da er det i sin Orden, at ligesom Fællesskabet mellem *Odin*, *Thor* og *Frey* overlevede al øiebliklig Fortørnelse, saa de selv i *Ragnaroke* stod, som fuldtroe Venner, Last og Brast med hinanden, det da gik og gaaer ligedan med Nordens tre Hoved-Stammer, skiøndt det gik anderledes med *Grækenlands*, hvis *Zeus*, *Poseiden* og *Pluto* vel var Brødre, men gjorde dog kun fælles Sag, da Kampen paa Liv og Død med de gamle *Titaner* nødte dem dertil, og kunde neppe enes om at skifte Arv, slet ikke om at leve broderlig med hinanden, som *Aserne*, i Fryd og Gammen. Derfor finde vi da ogsaa, at *Nordens Kæmper* blev aldrig hinanden saa gramme, de jo drak venligt Forlig paa *Valhals* Bænke, medens *Agamemnon* og *Achil* end |US:485| ikke i Skygge-Riget kunde taale at øine hinanden, og naar man tænker, at et Folks *Myther* og *Oldsagn*, som nødvendig udtrykker deres naturlig høieste Forestillinger og dybeste Følelser, har Intet med Folkets senere Levnetsløb og historiske Alder at gjøre, da har især Nordens Historie alt længe beviist det Modsatte, og vil sikkert herefter bevise det klarere end nogensinde; thi at det hverken var et Slumpetræf eller en blot Modesag, at *Nordens* gamle *Guder* og *Helte* i det *Nittende* Aarhundrede indtog Dets nyeste Skjalde, det see vi nu, da *Valhals-Lysten* vaagner hos de store, udødelige *Kæmper*: Nordens gamle *Grander*, saa de kan |A:16| tale venlig sammen om deres *Kreds-Gange*, og om *Bane-Saarene*, de gav hinanden, fordi de vise *Norner* vidste Raad for Uraad, og opvakde dem paany til at tømme *Brage-Bægeret* og love *Storværk* i Nordens *Aand* med forenede *Kræfter*!

Ja, mine *Herrer*! De føler det sikkert med mig, at saaledes, historisk betragtet, er *Ønsket* om *Nordens Forening*, saa sandt som det har Liv og Varme i vort *Bryst* og paa vor *Tunge*, selv en *historisk Begivenhed*, som ikke blot viser, at *Blodets* hemmelige *Baad*, der sammenknytte *Forældre* og *Børn* og *Sødskende*, er vidunderlig stærke i Norden, hvor de holdt gjennem *Aartusinder*, men som ogsaa maa have mærkværdige, historiske *Følger*, da denne *Følelse* netop er den *grundhistoriske*, det ømme *Moder-Skiød* for alle Nordens *Guder* saavel som for *Mimers-Brønden*, og for *Nordens Aand*, *Livskraften* i det Hele, der hverken haaner eller knuser

Hjertet, men deler altid halvt dermed, som *Odin* med *Freia*! Naar vi derfor sige: det er hverken mere eller mindre end en *aandelig* Forening i Norden, vi ønske og vil af alle Kræfter arbeide paa, da vil vi dermed ingenlunde sige, det er Lidt eller Intet, men kun at det er Alt, hvad *oplyste* Nordboer kan ønske, og Alt, hvad det lønner Umagen at arbeide paa, da Resten, saavidt den er god, vil følge af sig selv i betimelig Tid, især da *Nordens Aand* er alt for *grundhistorisk* til ikke at give Tid, eller til at overse Tidens Tarv og Øieblikkets Krav, saa, hvor *Odin* daglig tømmer Guldbægeret med *Saga*, der vil *Folke-Aanden* ogsaa sætte Riger og Stammer i deres rette, naturlige Forhold baade til de Fremmede og til hinanden, saa Norden faaer med Tiden Alt hvad vi ønsker: baade det kraf|A:17tige Sammenhold, den fri Udvikling og den levende Vexel-Virkning, som *Historien* lærer, er lige nødvendige til udvortes og indvortes Fred og Selvstændighed, fremskridende Oplysning og ægte Glands!

|US:486Kommer nu, som jeg dristig forudsætter, Nordens *aandelige* Forening istand, da maatte det Eneste, der kunde mørkne vore folkelige Udsigter være Tvivl om, hvorvidt *Nordens Aand* vilde have *Kraft* og *Mod* og *Lykke* til baade indvortes og udvortes at hævde sin Frihed og Selvstændighed, ved Siden ad de store baade verdslige og aandelige Magter, som den kunde blive nødt til at væрге sig imod, og som den, for at være Selvstændigheden værd, i alt Fald maatte have baade Kraft og Mod til at maale sig med?

Hvad nu først de *verdslige* Stormagter angaaer, da, med al skyldig Agtelse for dem, maae vi dog tage os den Frihed at sige, at selv i *Nyaarstiden*, da Nordens Aand var vanskelig at spore og havde ikkun lidt at sige, og da Nordens Kræfter var meer end deelte, var indbyrdes stridige, selv da har dog den *Svenske* Krigshær og den *Dansk-Norske* Flaade en *Historie*, som viser, at baade Himmel og Jord maatte sammensvæрге sig mod Norden, naar Det, med Aanden over sig og med forenede Kræfter, ei skulde mægte at forsvare sin verdslige Frihed og Selvstændighed selv i et Ragnaroks-Møde! Ja, mine Herrer! for den Sag trænge vi ikke til de Fremmedes Vidnesbyrd, men det er dog baade mærkværdigt og behageligt, at vi har de *Fremmedes Vidnesbyrd* for meer end det, for *Nordens* ligesaa velgiørende som kraftige *verdenshistoriske Indflydelse* selv midt i Nyaarstiden, thi vi veed det jo Alle, at selv i de Fremmedes Verdens-Historier, hvor vort *Norden* ellers sædvanlig kun skim|A:18tes som det yderste Mørke, selv der skinner dog *Gustav Adolf* med sine *Gothiske* Kæmper, seierrige for *Frihed* og *Lys*, midt ind i Nyaarstiden ikke blot som en Stjerne af første Størrelse, men som et funklende Nordlys, og vi, som veed, der var, baade før og siden, Meer hvor det kom fra, vi behøve da kun at tænke os Nordens Kræfter *aandelig* forenede under *Gustav Adolf* og *Christian* den *Fjerde*, for at see, hvor let endnu i det *Syttende* Aarhundrede baade Østen, Syden og Vesten kunde kommet til at skælve for Norden

istedenfor at kyse end sige undertvinge os.

For at beroliges over de haandfaste Angreb paa det *aandelig forenede* Nordens Frihed og Selvstændighed, behøve vi da slet ikke at gaae tilbage til *Folke-Vandringens Tid*, da det er vitterligt nok, at hele det øvrige *Europa* skjælv for vort *Norden*, og det Halve modtog sine Beherskere derfra; men naar vi forudsætte, som vi nødvendig maae, at *Nordens Aand* har ogsaa Mod og Kraft til at hævde *sin egen*, altsaa Nordens [|US:487](#)*aandelige* Selvstændighed, da kan det vel endnu behøves at gaae saa langt tilbage som muligt; thi under en lang og tildeels haard *aandelig* Trældom har Selvstændighedens Spor været nær ved reent at udslettes, og de Fremmede gjør i den Henseende slet ingen Complimenter, men truer ubarmhjertig med at smide os hovedkulds tilbage i vort eget gamle Barbaries *Ginnunggab* eller bundløse Afgrund, dersom vi for Alvor vil bilde os ind, at vi har en *Aand* for vor *egen Mund*, som kan staae paa sine egne Been, tør blæse ad det Romerske *Gjenfærd*, og kan magelig maale sig med Alt hvad man nu kalder *Folke-Aand* baade i *Tydskland* og *Engeland*, for ei at tale [|A:19](#)om *Frankerig*, hvor Folke-Aanden, skøndt den er let tilbeens, endnu ikke har kunnet gribe sig selv i Vinden af Alt!

Jeg troer det gierne, mine Herrer! at man i *Sverrig* og *Norge* kun vilde lee ad de Fremmedes Trudsel med det gruelige *Barbari*, som *Nordens Aand*, naar den igien faaer Magt, vil styrte os i; men i *Danmark*, hvor den bly Kiærminde er Livblomsten, hvor den frygtsomme Hind er det vildeste Dyr og Møens Klint et af de høieste Bjerge, her lader i det *Aandelige* Folk sig let forbluffe, selv af *Latinske* Phraser og af *Franske* Vittigheder, endsige da af *Engelske* Eder og *Tydske* Fornuft-Slutninger, saa her maa Nordens Historie gjøre opmærksom paa, hvad de Fremmede kanskee ikke veed, og i alt Fald tie med, at man behøver blot at tænke sig de Nordiske Udflyttere: *Gother*, *Angler* og *Normanner*, ude af Verdens-Historien, for med det Samme at tænke alt det *aandelige* Storværk bort, baade i *Kirke*, *Stat* og *Skole*, som udmærker Middel-Alderen og Nyaars-Tiden, saa uden lidt *aandelig* Udførsel fra vort *Norden*, havde Middelalderen maattet nøies med *Byzantinere* og *Arabere*, og Nyaarstiden med *Russere* og *Tyrkere* Bedrifter og Verdens-Historier!

Dog, skulde denne verdenshistoriske Anmærkning falde for dunkel til at oplyse, hvad Nordens Kæmpe-Aand fører i sit Skjold, og skulde selv det Valhals-Lys, Nordens mageløse Gude-Historie kaster paa Skjoldet, findes for mat, saa behøve vi dog kun at vende Øiet til *Island*, for at see det klart og aabenbart, at *Nordens Aand* er *Historiens*, der ligesaavel vil have *Fremtiden*, som den har *Fortiden* paa sin Side, saa den staaer sig nok til den "yderste Dag", og kommer sidst i Trang, da den, som *Verdens-Histo*[|A:20](#)*riens* Aand, tager *Alting* med, hvad der nødvendig maa komme noget *Stort* ud

af, med min|US:488dre alt Aandeligt skulde igrunden slet ingen Ting være, og var saa dog ligesaa meget i Norden som i hele den øvrige Verden. Ja, mine Herrer! har vi kun først faaet Syn paa det *historiske* Himmelbjerg af Nordiske Brudstykker, som vor Kæmpe-Aand, en Aftenstund, halv i Fortvivelse, opkastede paa *Island*, for, hvis han skulde sove hen, dog at have en Bautasteen, der kunde sees over Verdens-Havet, og giøre ham, i det mindste som Nordens Runesmed, udødelig; har vi først faaet Syn paa det, da frygte vi vist ikke for, det skal blæses omkuld, det *historiske* Himmel-Bjerg, som *Nordens Aand* med hele Nordens *forenede* Sjæle-Kræfter, af hele Verdens Kundskabs-Dynger, kan og vil lægge til Grundvold for *Heimdals-Borgen*, hvor han vil “høre Græsset groe”, og kappes i Aarvaagenhed med Fuglene, og støde i Guldhornet, saa det høres overalt, hvor Guder har Frænder og Kæmper har Børn: den *historiske* Vidskabs-Borg, høi nok til, som et trefoldigt, funklende *Nordlys*, at overskinne vor Halvkugle, og stor nok til at rumme alle Videnskabernes Dyrkere, fra den første *Ægyptiske* Thot til den sidste *Nordiske* Tænker!

Eller er det maaskee virkelig kun Sværmeri at tænke og tale saa, og at vente i det grundhistoriske Norden, hvad vor Hoved-Skjald paa anden Omgang, hvad *Adam Oehlenschläger* tidlig sang i Islands-Kvadet, vente at

“Tidernes Aand forklarer Tidens Idrætter!”

Er det virkelig Sværmeri, af det *aandelig* forenede Norden i Menneske-Slægtens rette Vidskabs-Tid, at vente en Verdens-Historie, der fordunkler det Bedste, som man hidtil kaldte saa, som Solen alle Stjerner, eller netop, som *Valhal* |A:21|mythisk fordunkler *Elysium*, altsaa en *forklaret* Verdens-Historie, der virkelig omfatter al den *menneskelige* Digten og Tragten, og hvor de store Hedenfarne ei omflagre i Tusmørket som matte og maalløse Skygger, men færdes høirøstede i Lys for vore Øine og Øren, saa det vorder klart, hvad de vilde, og hvad de virkede til Fortsættelse og Fuldendelse af det store menneskelige Levnetsløb, fra den dybeste Dunkelhed til den høieste Klarhed!

Velan! lad det længe nok, om man saa vil, kaldes Sværmeri og Daarskab baade i Syden og Vesten! Det vilde kun overflødig bevise, at *selv* udvandrede Nordens Aand ingenlunde med *Gother*, *Angler* og *Normanner*, men ønskede dem kun, |US:489|som Upsals *Odin* sine balstyrige Kæmper, Lykke paa Reisen, og hvor den Kæmpe-Aand har hjemme, som i *Asamaalet* saa mesterlig udkastede Planen til det verdenshistoriske Epos, og fremtryllede selv mellem Isbjergene en saadan “Udødeligheds-Ager og Gudmunds-Have” for de hedenfarne Kæmper, som *Heimskringla* og i det Hele Saga-Skriften fra *Island* er, her i vort Norden, skal Aanden vist aldrig fattes Kæmper, der baade tør vedkjende sig den grundhistoriske Betragtning af Menneske-Livet, og mægte at forsvare den mod al

Verden, ei blot med Mund og Pen, men først og sidst med det stedse klarere Lys, som derved udbreder sig over Livet, og med de folkelige, derfor glædelige Storværker, som deraf udspringe!

Dog, dette siger jeg kun, fordi baade Store og Smaa, som i denne Verden med Held vil hævde deres Frihed, maa have beregnet, hvad den i det Høieste kan koste dem, thi for Resten troer jeg, at som Sagerne staae *nu*, behøver *Norden* kun at gjøre eet naturligt Kæmpeskridt til Menneske-Livets |A:22|historiske Oplysning og Benyttelse, for at Dets aandelige og videnskabelige Selvstændighed vil baade erkiendes og prises trindt i Europa. Det *Nittende* Aarhundrede ligger nemlig igrunnen, i Aanden, meget længere fra det *Attende* end fra det *Trettende*, og overalt i den dannede Verden, selv i *Frankrig* og *Tydskland*, lærer man af en dyrekøbt Erfaring daglig bedre, at hvad alle *Nyaarstidens* aandelige Bygninger og især dens *Lærebygninger* fattes, er en fast, *urokkelig* Grundvold, en *levende* Sammenhæng og en *naturlig* Stil, saa nu smiler Lykken til *Nordens* Aand, nu er Timen for *Odin* at indløse sit Pant ved *Mimers-Brønden*, og Timen for *Mimers-Hovedet* at forklare Runerne paa sin Tunge, nu er det ligesaa vel en *Æres* som en *Livs* Sag for vort *Norden* at komme til *Bevidsthed* i sin og *Historiens* Aand, og at lære Verden, hvordan man nedbryder og opbygger, hvordan man grundig reformerer i *den*. Jeg kommer nys fra et Land, hvor man, i Fortvivelse over Savnet af en fast Grundvold og levende Sammenhæng, med forbausende Kæmpe-|US:490|Kræfter stræber at flytte *Nyaarstiden* tilbage midt ind i *Middelalderen*, og det er vistnok bagvendt, men, viser kun *Norden* Veien *fremad*, ved at klare de gamle, urokkelige Grundvolde, baade for Kirken, Staten og Skolen, fra *Gruset*, som skjuler dem, og ved at bygge derpaa hvad Tiden kræver og Øieblikket tillader, hvad Aanden frit kan røre sig i, og Hjertet forlystes ved; da vil vi faae mange Efterlignere, og fremfor Alt vil vist *Anglerne* med deres Kæmpe-Kræfter vise Verden, de har endnu ikke glemt, de nedstamme fra *Odin*!

Derfor, mine Herrer! maa jeg i alle Henseender lykønske Selskabet, som danner sig til at arbeide paa *Nordens* |A:23|aandelige Forening, naturligviis i *Nordens* Aand, thi det er det første Skridt til et stort og herligt Maal, som er ret egenlig i "Tidens Aand" og kan aldrig mislykkes, da vi paa den Vei har Intet at tabe, men Alt at vinde. Vel er jeg vis paa, at til Maalets Opnaelse vil intet Mindre forslaae end et andet, forklaret *Oxford*, en stor *Nordisk Høiskole*, ikke smaalig beregnet paa Børnelærdom og Overhøring, men hensigtsmæssig indrettet og kongelig udstyret til et aandigt *Samliv* og videnskabeligt *Væddeløb* mellem de opvakteste og lyseste Hoveder af alle vort *Nordens* Folke-Stammer; men deels er det vel endnu kun i *Engeland*, at man ikke afskrækkes men tiltrækkes ved det Kolossalske eller Kæmpemæssige, og desuden er der sagtens blinde Skær i Farvandet, hvorpaa en saadan Plan selv med den

bedste Befordring endnu vilde strande, saa det er godt, der kræves mange Skridt til Maalet, som baade kan og tildeels maa gøres først, uden store Forberedelser. Tillykke er nemlig Aanden ikke bundet til noget andet Sted end Munden, og finder altid, hvor den omvandrer, i sig selv og *Modersmaalet* de uundværlige Midler til at arbeide paa Nordens *aandelige* Forening, saa hvorsomhelst Nordiske Munde, skaarne for Tungebaand, møde Nordiske Øren, altid aabne for det gyldne Klanghorn, der banes Kongevei for den Aand, som vil forene Norden, og at riste Runer for dem, som Runer kan raade, det er Aandens mindste Kunst og bedste Tidsfordriv. Alt er her uskyldigt, thi naar hver beholder Sit, skeer Ingen for nær, og Nordens Aand misunder Ingen af de fremmede Magter et Fodsbred enten af deres aandelige eller verdslige Enemærker, men under alle dem, der vil lade Næsten have Fred, og da især alle Slægter og Stammer i Norden ikke |A:24| blot deres eget Ansigt, Mund og Mæle, men alle deres Indretninger, Sæder og Skikke og selv deres Nykker! *Ensformigheden*, der altid var en Pine for Nordiske Hjerter, den var ogsaa fra Arildstid en Vederstyggelighed for Nordens Aand, i hvis Billedsprog det er den *Ymer* Jette, som *Aserne* begyndte deres Størværk med at opløse, for at Alt hvad den store Røver havde sammenpint i sin uhyre Krop, kunde komme hvert til Sit, hvor det havde hjemme! Saaledes bygde *Aserne* *Midgaard* og saaledes ønsker jeg Nordens Aand Held til at bygge *Asgaard*, og jeg troer virkelig den lille |US:49| Fugl, der synger om, at hvor de *Danske* Kornmarker bølge, hvor den *Norske* Masteskov kneiser, og hvor de malmrige *Gothiske* Bjerge er leirede, der findes ogsaa til *aandeligt* Brug saa store *Evner*, saa høit et *Mod* og saa megen *Lykke*, som om *Odin*, *Thor* og *Frey* var staaet op igjen for at lægge deres Hoveder sammen, saa Værket vil prise Mesteren, *Gyngebroens* Vogter skal aldrig forgjæves støde i sit *Gjallarhorn*, og de Fremmede aldrig leve den Dag, da de lægge det fribaarne, *aandelig* forenede Norden i Lænker!
